

Socialne inovacije pri opravljanju storitev: novi partnerji in pristopi

Povzetek

Uvod

To poročilo predstavlja ugotovitve raziskovalnega projekta o vključevanju novih partnerjev – zlasti socialnih partnerjev, civilne družbe in družbeno ranljivih oseb – v socialne inovacije. Za namene raziskave so „socialne inovacije“ opredeljene kot nove ideje (proizvodi, storitve in modeli), ki hkrati rešujejo družbene izzive, zadovoljujejo družbene potrebe in ustvarjajo nove socialne povezave med zadevnimi skupinami. Lahko vključujejo vidike, kot so novo sodelovanje pri odločanju, storitve, ki vplivajo na socialni položaj posebnih ciljnih skupin (komercialne ali ne), in spremembe v sistemih socialnega varstva. Socialne inovacije so del kulturnega razvoja in družbenih sprememb.

Raziskava, ki se je zlasti osredotočala na vlogo Evropskega socialnega sklada (ESS) pri socialnih inovacijah, je bila izvedena na ravni EU in v šestih državah članicah: Avstriji, Bolgariji, na Irskem, v Italiji, na Poljska in Švedskem. Preučevala je inovacije in kulturo socialnega partnerstva v posamezni državi ter analizirala, koliko je politika EU spodbudila nacionalne politike. Raziskava vključuje tudi tri študije primera, izvedene na Irskem, v Sloveniji in na Švedskem, ki predstavljajo pobude, pri katerih so bili socialni partnerji ali družbeno ranljive skupine vključeni v načrtovanje in izvajanje.

Namen te študije je podpirati politično razpravo o socialnih inovacijah s pristopom, ki temelji na dejstvih, ter prispevati k boljšemu razumevanju učinkovitih in trajnostnih postopkov. Poleg tega tudi preučuje, kako je mogoče socialne inovacije najučinkoviteje podpreti na različnih stopnjah, tj. od uvedbe programa prek stalnega zagotavljanja kakovostnih storitev do prepoznavanja dobre prakse.

Ozadje politike

Družbeni in gospodarski izzivi 21. stoletja zahtevajo nov pristop k analizi in izvajanju inovacij na splošno in še zlasti socialnih inovacij. Socialne inovacije se vse bolj dojemajo kot nadomestilo za neučinkovitost države in gospodarstva pri odpravljanju ne samo revščine, ampak tudi večjih izzivov, kot so staranje prebivalstva in podnebne spremembe. Vendar pa ni vsak nov način reševanja družbenih izzivov socialna inovacija. Tako kot se tehnične inovacije začnejo šteti kot inovacije, ko jih je mogoče začeti tržiti, morajo socialne inovacije uporabnikom zagotavljati trajno korist.

Danes so socialne inovacije v središču dnevnega reda politike EU. Nanje se izrecno sklicuje strategija za rast Evropa 2020. Najpomembnejši pobudi sta „Evropska platforma proti revščini in socialni izključenosti“ ter „Unija inovacij“.

Socialne inovacije se vse bolj dojemajo kot orodje za pomoč pri doseganju ključnih ciljev, ki jih je Evropska komisija določila v sporočilu o svežnju za socialne naložbe z naslovom „Socialne naložbe za rast in kohezijo“.

Ključne ugotovitve nacionalnih programov

Vključevanje socialnih partnerjev in nevladnih organizacij v načrtovanje in uporabo socialnih inovacij je v šestih preučevanih državah različno, kar velja tudi za razumevanje pojma. Glavna interesna področja analize so bila programi in pobude političnega trojčka „zaposlovanje – izobraževanje – socialna politika“.

Večino socialnih inovativnih programov in pobud plača ESS – morda zato, ker ti programi spadajo v splošno strukturo in se nenehno spremljajo. Projekti socialnih inovacij obstajajo tudi zunaj področja delovanja ESS, vendar pa navadno nimajo oznake „socialne inovacije“.

Z redkimi izjemami socialni partnerji ne poznajo pojma socialne inovacije. Vendar pa nekateri individualno vzpostavljajo in spodbujajo socialne inovacije, ki izboljšujejo razmere za marginalizirane skupine, na primer posameznike zunaj trga dela.

Nevladne organizacije pogosto izvajajo socialne inovacije, čeprav je njihovo vključevanje v načrtovanje programov večinoma neformalno, saj civilna družba ali prostovoljni sektor na ravni EU nista formalno vključena v ESS.

Tisti, ki delajo v prostovoljnem sektorju, pojem socialne inovacije na splošno povezujejo z ESS, zlasti pri delu z ranljivimi skupinami, tisti, ki zastopajo organizacije delodajalcev, pa ga večinoma povezujejo s „socialnim podjetništvom“.

Ugotovitve študije primera in kazalniki politike

Pomembnost opredelitve – Partnerji študije primera se niso osredotočali na opredelitev socialnih inovacij. Socialne inovacije kot take niso bile gibalno oziroma izhodišče za oblikovanje pobude. To je v skladu z ugotovitvami analize, opravljene v šestih državah, ki so nakazovale, da je mogoče pobude z neposredno povezavo s socialnimi inovacijami večinoma najti v okviru ESS. Glede na splošno opredelitev pojma lahko za socialne inovacije štejemo različne vrste projektov.

Odzivi na izzive/težave – Skupna nit posameznih projektov je, da se odzivajo na lokalne izzive, namesto da bi se vključevali v širše sisteme. To bi pomenilo, da bi bilo mogoče ustvariti okolje, ki omogoča več takih pobud, od spodaj navzgor za reševanje težav, ki še niso dosegle nosilcev odločanja na najvišji ravni.

Opiranje na posameznike – Zavezanost in zagnanost posameznikov, vključenih v oblikovanje in delovanje programov, sta ključna dejavnika. Vendar pa to opiranje na določenega posameznika lahko oslabi vzdržnost projekta, če bi se zamenjalo vodstvo. Močne povezave z drugimi zainteresiranimi stranmi in strukturami bi tem posameznikom lahko zagotovile potrebno podporo, tako da bi tem projektom pomagale vzpostaviti močnejše temelje in podaljšati življenjsko dobo.

Vzdržnost – Dejstvo, da so sestavni del širšega, bolj strukturiranega okvira, lahko posameznim projektom pomaga k dolgoročni vzdržnosti, vendar pa je treba ohranjati ravnotežje za omogočanje prožnosti, povezane z dejavnostmi v manjšem obsegu.

Vključevanje zainteresiranih strani – Zaradi vključevanja različnih skupin je treba bolje razumeti potrebe upravičencev. To sodelovanje bo tudi pomagalo, da bodo postala pričakovanja obeh strani stvarnejša.

Boljše ocenjevanje – Medtem ko se pri projektih vse bolj zahteva, naj vključujejo vrsto ciljev, pa se zdi, da se pri obsežnih programih ocenjevanju tega posveča premalo pozornosti. Treba je storiti več, da se zagotovi sistematično ocenjevanje teh pobud.

Izboljšanje financiranja – Številni programi so financirani v enkratnem izplačilu ali na podlagi projekta, hkrati pa poskušajo zagotoviti dolgoročni učinek. Treba bi bilo zagotoviti bolj predvidljivo in vzdržno financiranje. Poleg tega bi bilo treba preučiti nove načine zagotavljanja dodatnega zasebnega financiranja.

Dodatne informacije

Poročilo z naslovom *Socialne inovacije in zagotavljanje storitev: novi partnerji in pristopi* je na voljo na naslovu: <http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef1354.htm>.

Za dodatne informacije se obrnite na vodjo raziskave Anno Ludwinek na e-naslov alu@eurofound.europa.eu